

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра гімнастики

Сениця А.І.

**МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
СПОРТИВНО – МИСТЕЦЬКИХ ЗАХОДІВ**

Лекція з навчальної дисципліни

«ТЕОРІЯ і МЕТОДИКА ГІМНАСТИКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ СМЗ»

Для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)

017 Фізична культура і спорт (Різні групи населення)

«Затверджено»

на засіданні кафедри гімнастики

Протокол № _____ 2018 р.

Зав. каф., доцент

_____ Бубела О.Ю.

Мета : Дати характеристику основних понять та методики організації і проведення масових спортивно-мистецьких свят

Завдання :

1. Дати визначення основних професійних понять, які використовуються під час підготовки спортивно-мистецьких свят та гімнастичних виступів.
2. Розглянути структуру підготовки та проведення масових спортивно-мистецьких свят.
3. Розглянути практичну значимість розмітки поля стадіону для проведення репетицій та виступів.

П Л А Н

1. Визначення основних понять.
2. Структура підготовки та проведення свята:
 - визначення термінів;
 - створення оргкомітету;
 - підготовка програми та сценарного плану;
 - складання вправ;
 - проведення репетиційної роботи (репетиції «на місцях», зведені та генеральна репетиції);
 - проведення свята та підведення підсумків.
3. Свято на стадіоні. Розмітка поля стадіону.

ТЕХНІЧНА ОСНАЩЕНІСТЬ ЗАНЯТТЯ

Відеоматеріали

Форми контролю : опитування.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Гимнастика. Гимнастические выступления / Лекция для студентов – заочников III-го курса /. - М.; 1972, 46с.
2. Гимнастика и методика преподавания. Учебник для ИФК / Под общ.ред. Смолевского В.М. - М.: ФиС, 1987, с.256-262
3. Сегал М.Физкультурные праздники и зрелища. М.: ФиС, 1967 - 245с.
4. Гузов Н.М.Узоры на стадионе. - М.: ФиС, 1987, 128с.
5. Андреев С.Н. Под звуки спортивного марша. - М.: ФиС, 1980. - 126с.
6. Медведев Р.Н. Методические рекомендации по организации и проведению массовых спортивно - гимнастических выступлений. - Днепропетровск, 1989, - 20 с.
7. Українське народознавство: Навч.посібн. /За заг.редакцією С.П.Павлюка, І.Й.Горинь, Р.Ф.Кирчіва. - Львів.-Фенікс, 1994. - 608с.

Визначення основних понять

Розглядаючи характеристику масових видовищних заходів, зустрічаємося з рядом спеціальних понять, визначення та зміст яких необхідно знати.

Еортологія – наука про свята та святкування.

Режисура – творче здійснення постановки драматичного, музичного твору, спортивного дійства на сцені /стадіоні і т. п. /.

Режисер – творчий працівник, який здійснює постановку.

Головним у творчості режисера є вміння організувати дії, підпорядкувати їх розкриттю ідейно–художнього задуму.

Засвоївши драматургічний матеріал, режисер приступає до пошуку пластичного, музичного, колірнього, просторового вирішення дій.

В залежності від місця проведення свята змінюються виразні засоби свята, його художнє оформлення.

Успіх свята багато у чому залежить від правильно створеної сценічної атмосфери. Тому виховання виконавських якостей, навичок спілкування, вміння художньо подати текст, естетично виконати жест, рух, є *необхідними елементами навчання режисера.*

Драматургія – це чітке планування *композиції свята – зав'язки, кульмінації, розв'язки, фіналу*, яка дозволяє розкрити його головну ідею, тему.

Сценарій свята – викладає у суворій послідовності елементи всіх дійств, розкриває логічні переходи від однієї сюжетної події до іншої.

В сценарії повинні розкриватись тема та ідея свята. На це спрямовані всі доступні художні засоби, які в ньому використовуються: слово, рух, символіка, атрибутика.

Кожний *сценарій* свята має свою **композицію**, яка складається з:

- **експозиції** – введення у дію;
- **кульмінації** – створення нової ситуації у святі;
- **розв'язки** – втілення емоційно-сміслового підсумку дій;
- **фіналу** – підсилення загального враження., винесеного з розв'язки.

Сценарій є драматургічною основою проведення любого свята, обряду. Від

його якості залежить ідейна витриманість та художні переваги конкретної урочистості.

Проте, наявність сценарію свята, не виключає експромту, імпровізацій.

Імпровізація – непідготовлене одночасне створення та виконання якогось твору, те, що створене таким чином.

Церемоніал – загальноприйнятий, офіційно встановлений порядок урочистих дій, процесій, різноманітних заходів, ритуал.

Монтаж – сценарний термін, процес з'єднання частин в єдине ціле, а також жанровий різновид масових театралізованих видовищ – літературний монтаж (музичний монтаж, монтаж фонограм).

Звичай – це повсякденні усталені правила поведінки, що склалися історично, на основі людських стосунків, у результаті багаторазового здійснення одних і тих же дій, та усвідомлення їх суспільної значущості.

Обряди – це символічні дієства, приурочені до відзначення найбільш важливих подій у житті людських гуртів, родин, окремих осіб.

Ритуал – сукупність обрядів, якими супроводжують відзначення святкового дня чи релігійної відправи.

Афіша – вид реклами, повідомлення про який-небудь культурний захід, у т. ч. про свято або урочистий церемоніал.

Афіша свята включає відомості про час і місце його проведення, коротку інформацію про основні структурні компоненти його програми, організаторів та співорганізаторів, спонсорів та інформаційне забезпечення.

Афіша повинна бути читабельною, легкою у сприйнятті, не потрібно її перезавантажувати зайвою інформацією.

2.

Структура підготовки та проведення свята

Сила впливу свята залежить не тільки від значущості відображеної ним події, але й від умілої організації і методики його проведення.

Велике значення має також літературна форма сценарію свята, яка розкриває його головну тему, ідею, а також специфіку.

1). *Визначення термінів.*

Якщо завчасно складається план культурно-масових або спортивно-масових заходів, то в нього включається і фізкультурне, або культурно-масове свято.

Проведення таких масштабних свят необхідно узгоджувати з планами роботи закладу, установи, або з планами заходів на рік, проведення яких планується в межах району, міста і т.п.

Так, наприклад, у школі доцільно планувати 3 – 4 свята на навчальний рік. Причому необхідно передбачити участь хоча б в одному з них, школярів кожної вікової групи.

У спортивному таборі протягом зміни, як показує практика, проводять 2 – 3 свята. Найбільш зручно їх організовувати в середині або наприкінці зміни.

Великомасштабні свята теж плануються завчасно. На їх підготовку затрачується більш часу: від місяця до півроку і більше, враховуючи всі організаційні, попередні заходи, будівельні роботи і т.п.

2). *Створення організаційного комітету.*

Для загального керівництва підготовкою свята створюється оргкомітет. Затверджується наказом по установі, навчальному закладу і т. п. Призначається голова оргкомітету, заступники та члени. Кількісний та представницький склад оргкомітету залежить від масштабу свята.

Оргкомітет, в першу чергу, повинен потурбуватись про складення програми, і сценарного плану майбутнього свята.

Підготовкою цих документів займається режисерська група /або вчитель ФК – на рівні школи /.

Проекти програми і сценарного плану рекомендується обговорити на засіданні оргкомітету та внести в них відповідні корективи.

Після затвердження цих документів /директором школи, головою спорт. комітету, ректором ЗВО, директором, начальником установи, мерією міста і т.п./ оргкомітет складає план організаційно-підготовчих заходів.

Для їх виконання створюють робочі групи або комісії, кожна з яких може очолювати один з членів оргкомітету. На кожен комісію покладаються

конкретні обов'язки і чітко визначаються терміни виконання кожного доручення.

Комісія матеріально-технічного забезпечення.

- підготовка місць змагань і параду, показових виступів;
- підбір і ремонт необхідного спортивного інвентарю, обладнання;
- придбання призів, грамот, вимпелів, медалей;
- обладнання п'єдесталу, підготовка прапора і т.п.

Комісія /група/ художнього оформлення:

- виготовлення афіш, плакатів, лозунгів, емблем свята, запрошень для гостей;
- оформлення та вбрання місць змагань і параду, всіх урочистостей.

Комісія /група/ музичного оформлення:

- підготовка музичного супроводу /підбір музичних творів, монтаж та запис фонограм/;
- озвучення стадіонів, залів, майданчиків;
- музичне забезпечення репетицій та свята.

Прес-центр:

- забезпечення інформації про майбутнє свято;
- створення фотомонтажу та фотоматеріалів про підготовку та проведення свята;
- інформаційне забезпечення проведення свята.

Мед. комісія:

- забезпечує медичне обслуговування учасників змагань /свята/ (на змаганнях лікар є заступником головного судді, бере участь у роботі майдатної комісії);
- обов'язковою є присутність лікаря /карети швидкої допомоги /.

Якщо до програми свята входять спортивні змагання, то створюється

Суддівська колегія:

- розробка системи підведення підсумків змагань;
- визначення видів програми змагань та кількісного складу учасників;

- розробка графіка проведених змагань;
- складання протоколів змагань на основі поданих заявок;
- напередодні змагань - перевірка місць, інвентарю, обладнання;
- проведення семінару суддів; засідань.

Періодично, на своїх засіданнях, оргкомітет заслуховує звіти керівників комісій /робочих груп/, а також інших осіб, відповідальних за виконання конкретних доручень, про стан справ з підготовки свята. Для безпосереднього керівництва створюється штаб підготовки свята /або постановочна група/, визначається час його роботи.

3). Підготовка програми та сценарного плану.

Складаючи програму свята, необхідно, перш за все, враховувати:

- місце його проведення /стадіон, шкільний спортивний майданчик, спортзал, басейн та ін./,
- наявність інвентарю та обладнання;
- число /кількість/ учасників, їх вік, стать, рівень фізичної та технічної підготовленості.

Розробляючи програму, необхідно:

- визначити її структуру.

Традиційною є така структура:

- урочиста частина /відкриття свята/,
- показові виступи,
- спортивні змагання,
- закриття свята.

Закриття повинно бути урочистим, яскравим і таким, щоби надовго запам'яталось учасниками:

- шикування учасників
- церемоніал нагородження
- спускання прапора
- коло пошани переможців

Прикрасити його можуть показові виступи, концерт художньої

самодіяльності і т.п.

Після розробки програми свята необхідно зайнятись сценарним планом.

Вихідними даними для його складання є:

- програма і графік проведення змагань / якщо передбачені змагання /.

Крім того, необхідно знати дані про витрати часу на проведення кожного виду програми. Для визначення тривалості кожного номеру необхідно чітко уявляти не тільки номер в цілому, а й любу його деталь.

Маючи усі ці дані, спочатку роблять чорновий варіант сценарного плану.

Форма:

зліва – час початку кожного номеру програми,

праворуч – відповідно опис його змісту, місця проведення; можна вказати і відповідальних за підготовку.

4). Після цього – найбільш важка робота – складання вправ.

Спочатку плануються та розробляються:

схеми вправ та комплексів,

зміни строю під час виконання вправ.

Після цього приступають до:

підбору музичного матеріалу,

монтажу фонограм

складання вправ, комплексів з предметами та без предметів.

Коли практичний матеріал буде готовий, його можна апробувати на експериментальній групі. Якщо необхідно, то можна внести певні зміни та корективи.

5). Проведення репетиційної роботи.

Для кращої організації підготовки до свята необхідно скласти план репетицій. У ньому необхідно вказати всі номери програми, та коли, де і в якому обсязі вони повинні опрацьовуватись /розучуватись чи удосконалюватись/. Бажано складати план так, щоб вся програма була повністю змонтована за декілька днів до призначеного терміну виступу /на зведену і

генеральну репетицію /. У практиці підготовки масштабних заходів плануються репетиції «на місцях» (колективам роздаються вправи, комплекси, індивідуальні завдання і вони мають змогу розучити їх, зробити чорнові варіанти репетицій, підготувати сольні номери і т.п.); потім проводять зведені репетиції (де планово поєднують різні фрагменти, номери, тренують зміну фрагментів, переходи від одного до іншого, поступово з'єднуючи все у цільний спортивний спектакль) та генеральну (на великомасштабних заходах деколи планують кілька таких репетицій).

б). Проведення свята та підведення підсумків

Учасники збираються на завчасно визначених місцях, шикуються для участі у марш – параді. За це відповідає суддя при учасниках, або режисер на випуску.

Якщо свято добре підготовлене, то учасники самостійно, у відповідності з музичним супроводом, починають і закінчують заплановані дії.

Оперативно працює суддівська колегія, диктор, або суддя–інформатор коментує хід спортивних змагань, показані результати.

Секретаріат готує зведені протоколи, підраховує результати особистої і командної першості.

Нагородна група готується до вручення грамот та призів.

Після закінчення змагань – урочисте закриття.

Якщо програмою не передбачено проведення змагань, то всі дії відбуваються динамічно, змінюючи один фрагмент виступів / демонстрації / іншим.

Підсумки свята, оформляються у вигляді фотомонтажів, відеофільмів, заміток у газеті та на стендах; обговорюються на представницьких нарадах та відзначаються найбільш активні учасники.

3.

Свято на стадіоні. Розмітка поля стадіону

Свято на стадіоні – основний захід, який проводиться в місті, навчальному закладі. Програма його може бути чисто спортивною, або

включати виступи майстрів різних видів мистецтва, колективів художньої самодіяльності, різних жанрів та ін.

Програма свята на стадіоні складається з трьох частин: урочистої, видовищної та масової, причому заходи, які включаються в масову частину свята, проводяться до урочистої частини і після видовищної.

Свято на стадіоні (без масової частини) повинно тривати не більше 3 год. 30 хв. – 3 год. 45 хв., включаючи футбольний матч;

урочиста частина – не більше 20 – 30 хв.

Без футбольного матчу тривалість свята не повинна перевищувати 2 год.

Під час проведення спортивно – мистецьких свят на полі стадіону для збереження рівняння, чіткості перебудов і переміщень великої кількості учасників на різні відстані і у різних напрямках, проводиться розмітка поля.

Найбільш практичною є розмітка через кожних 2 м.

Так, наприклад, при робочій площі поля 104 x 72 м, на ній вміщується 1961 кнопка – 53 кнопки в довжину і 37 – в ширину.

Кожна кнопка – це кругла металічна плашка діаметром 12 – 15 см. Плашка прикріплена до цвяха. Колір плашки звичайно зелений, але дещо іншого тону, ніж колір трав'яного покрову або синтетичного накриття (килиму), який вкладається для збереження футбольного поля.

Виключенням є кнопки, якими розмічають центральні лінії по його поздовжній (№ 27) і поперечній (№ 19) осі. Плашки цих кнопок фарбують в білий колір, на кожній пишеться номер.

Спочатку встановлюють 37 білих кнопок під № 27, які розділяють робочу площадку на дві половини, а потім всі інші.

По передньому краю поля навпроти парних номерів встановлюють білі прапорці, навпроти непарних – іншого кольору. На дюралевому древку кожного прапорця прикріплена металічна плашка, на якій поставлений той же номер, що і на кнопках, розташованих проти прапорця.

В залежності від робочої площі поля стадіону розмітка може бути змінена. Так, наприклад, це може бути 2,8 x 2,8 м, або 1,5 x 1,5 м тощо. Відповідно будуть змінені центральні номери розміток.